

refractor kostat 23,600 R:dr, så är Lunds observatorium, för att kunna verkställa der afsedda arbeten, endast i behof af en *meridiancirkel* af tillräcklig storlek. Kostnaden för en sådan med uppställning uppgår till 19,000 R:dr. Dertill kan af universitetets disponibla tillgångar användas 13,300 R:dr. Det bristande beloppet, 5,700 R:dr, hade Consistorium Academicum i underdånig framställning till Kongl. Maj:t sökt att genom statsanslag kunna erhålla. Uti sin nådiga proposition till Riksdagen har dock Kongl. Maj:t, antagligen af sparsamhetsskäl, ansett sig icke böra detta behof anmäla. Under sådant förhållande har jag trott mig, genom enskild motiou, så mycket heldre böra frambära det anmälda behofvet till Riksdagens behjertande, som observatoriet utan detta anslag icke kan lemna det i vetenskapens tjänst gagnande arbete, som det annars skulle kunna åstadkomma.

Såsom ytterligare stöd för min anhållan skall jag tillåta mig till Ilöglofliga Stats-Utskottet inlemna såväl afskrift af astronomie professorns framställning om behofvet af det ifrågavarande instrumentet, som ett par tryckta skrifter, hvilka bära vittnesbörd om, huru redan verkställt arbete å Lunds observatorium uppskattas af utlandets vetenskapsmän.

Jag vågar således vördsamt anhålla,

att Riksdagen, såsom bidrag till anskaffande af en *meridiancirkel* för observatoriet i Lund, måtte för en gång anvisa ett belopp af 5,700 R:dr R:mt.

Stockholm i Januari 1872.

J. G. Agardh.

N:o 84.

Af Herr A. Bäckström: Om beviljande af anslag för upprensning af åtskilliga vattendrag inom Norrbottens län.

Liksom de rikaste malmtillgångar Sverige eger, belägna inom nordligaste fjerdedelen af riket, Norrbotten, icke kunna, utan jernvägar, tillgodogöras, så kan ej heller staten och industrien draga någon nämnvärd

fördel af de betydliga skogstillgångar, staten har inom samma län, utan att de därför erforderliga kommunikationslederna, vattendragen, sättas och hållas i sådant flottbart skick, att skogsprodukter kunna framflottas efter desamma.

Det synes därför nödvändigt, att staten, som äfven har sina betydligaste skogstillgångar inom berörda län och hvilka utgöra, enligt den skogskomiténs betänkande bifogade tabellen Litt. D. f, omkring 55 procent af alla fem norrländska länens kronoskogar tillsammantagna, tager denna fråga i allvarligt begrundande, och jag får därför vördsamt anhålla, att Riksdagen måtte behjerta nedanstående framställning.

Af de inom Norrbottens län befintliga kronoskogar ligga omkring 50 procent invid öfra delen af Pite elf och deri ofvanför Fällforsen fallande vattendrag, utgörande, enligt bilagda karta, cirka 3,3⁴ kvadratmil inom Jockmock, 24,6⁵ inom Arvidsjaur och 32,8¹ inom Arjeplog, tillhopa nära 61 kvadratmil eller omkring 8 millioner kvadratrefvar.

Inom denna betydliga skogsvidd, som består för det mesta af urskogar, der, i brist på flottbara vattendrag, ännu föga afverkning kunnat ega rum, och icke heller skall kunna ega rum, förr än flottledsreglering varder med kraftig hand företagen, förstöras, genom tidens åverkan, hundratusentals träd, som utfalla och förruttna af den öfvermogna skogen och som hvarken komma staten eller industrien till godo, till stor skada och hämmande inverkan äfven för den unga skogens tillväxt.

Dessa urskogars afkastning synes ock ingått i de af skogskomitén beräknade årliga afverkningstillgångar, men dock har komitén, mig veterligen, icke föreslagit någon åtgärd för flottleders öppnande, der de saknas, och hvilken saknad är mest känbar i trakten af berörda Pite elf och deri utfallande vattendrag, hvadan, om någon nämnvärd afverkning från dessa trakter skall för framtiden påräknas, kraftiga åtgärder måste vidtagas för flottbargörande af derigenom löpande vattendrag, antingen af staten sjelf eller genom enskildas företagsamhet.

Väl har tid efter annan dylika flottleders öppnande skett af enskilda personer, men, såvida de varit afsedda för att åtkomma kronans skogar, har kronan ock helt naturligt sjelf fått bestå kostnaderna genom lägre stubböresafgifter och den icke så sällsynta oloffiga afverkning, som i dylikt fall förekommit. De flottleder, som sålunda tillkommit, äro i min tanke icke att jemföra med dem, som nu här äro i fråga, då de förra nästan uteslutande varit belägna ned åt kusten, hvarför jag förmodar, att, om ifrågavarande flottreglering skall ske af enskilda, antingen densamma blifver helt och hållet ogjord och således dessa skogsrikedomar af millioner träd dömda till förruttnelse på stället, eller ock staten får betala

så dyr rensningskostnad, att någon nämnvärd inkomst icke skulle vara att påräkna, enär i hvilketdera fallet all täflan vore afskuren för allmänheten. Ty i förra fallet är icke möjligt att få något derifrån och i sednare fallet skulle endast några förmögna sågverksegare och skogsköpare kunna öfvertaga afverkningen, detta blott af större skogsvidder och på längre tid — hvilka kapitalstarkare spekulanter i sådant fall finge skogen nästan till skänks, för att af dess afverkning i största möjliga skala få en riklig ersättning för sina föregångna rensningar af vattendragen, och dermed vore ock all fri konkurrens afskuren, till föga båtnad för kronan och allmänheten. Ett förslag om ett dylikt kapitalstarkt bolags bildande, för att öfvertaga skogsafverkningen i dessa vidsträckta trakter, är ock redan under utarbetning, afseende att hos Kongl. Skogsstyrelsen utverka tillstånd för ett bolag, att af ifrågavarande trakter, hvars vidd bilagda karta utvisar, i 20 års tid afverka 100,000—150,000 träd årligen, emot erläggande af endast 40 öre, hvaraf blott 20 öre skulle till staten per träd i sjelfva verket erläggas, men de återstående 20 användas till flottledsrensningar, och hvilken upprensning bolaget förbinder sig verkställa, naturligtvis blott så långt medlen räcka. Efter 20 år skulle, efter samma plau, kronan hafva att å berörda skogstrakter upplåta afverkningen till fri täflan, men bolaget dock ega förmånsrätt att öfvertaga de af blifvande medspekulanter gjorda anbud.

Att detta förslag utgått af ren patriotism vill jag långt ifrån bestrida, men detta oaktadt hyser jag dock stora betänkligheter för att för en längre tid så bortslumpa kronans dyrbara egendomar, ja, man kan säga, nästan för all framtid. Ty jag tror det blefve för statskassan och för den enskilde arbetaren en stor förlust, hvarför sådana upplåtelser, enligt min tanke, icke böra komma till stånd; men vill staten sjelf ingenting åtgöra för flottreglering i dessa trakter, så torde väl ingen annan utväg återstå för rationellt tillgodogörande af dessa skogstillgångar, än rensningarnes öfverlemnande åt enskilda. Under ett jemnt stigande af priset på skogseffekter borde väl staten icke skygga tillbaka för kostnader, som icke allenast sannolikt, utan nästan säkert, skulle i dubbelt mått återbetala sig. Det är ju möjligt att, om ock berörda flottreglering medtoge 300,000—400,000 riksdaler, den kunde, under förloppet af några år vara verkställd, hvar efter staten hade att påräkna för 100,000—200,000 träd årligen, derifrån till fri täflan upplåtna, icke allenast, såsom nu kan motses, blott 20 öre trädet, utan helt visst detta belopp flerdubbladt.

Sådana upplåtelser, som jag ofvan antydt, förutsätta, att ingen annan affärsman, än den, som hade sådant kontrakt i sina händer, kunde i trävaror spekulera inom dessa vidsträckta trakter, medan sådan kontraktsin-

nehafvare ju ensam hade afverkningsrätten i sina händer å all kronoskog, som finnes vid öfra delen af Pite elf och dess bivattendrag (nedre delen utgöres mest af skatte- och privilegieskogar) icke allenast för 20 år, utan äfven allt framdeles. Ty hvem skulle väl uppträda såsom medspekulant under sådana förhållanden? På sådant sätt skulle man tillskapa nya privilegieskogar, i jämförelse med hvilka de nuvarande, ehuru stora de än äro, vore en småsak, hvilket lätt kan inses, då man betänker att ifrågavarande förslag omfattar icke mindre, än omkring en fjerdedel af samtliga norrländska kronoskogarne.

Af hvad jag redan anfört framgår, att jag önskar flottleders öppnande på alla de ställen, der sådant befines nödigt för framflottande af den mängd skogsalster, kronan har att från sina skogar aflåta, men att detta bör ske af kronan sjelf, som således sättes i tillfälle att upplåta sina skogsprodukter till fri täflan åt den högstbjudande och hvarigenom staten skulle, efter mitt förmenande, bereda sig sjelf, industrien och den arbetande befolkningen de möjligaste största fördelar. Skall deremot hädanefter, såsom ofta hittills varit och fortfarande är fallet, inkomsten af Norrlands kronoskogar, genom förhindrad fri täflan, kontraktsevenligt tillförsäkras några affärsmän, hvilka hetas hafva på egen bekostnad gjort flottledsrensningföretag, som jag håller för att kronan dock fått betala genom afprutning å stubbören, och dessutom kronan äfven, åtminstone indirekt, får betala den flottningstaxa, en del sådana fått till sin fördel fastställd, enär öfriga virkespekulanter nog veta beräkna samma taxa, då de af kronan köpa det växande trädet — så fruktar jag, att staten aldrig får af sina stora kronoskogar i Norrland så mycken inkomst, att den motsvarar kostnaden för skogsvården. Och då det i sådant fall kommer att draga länge ut, innan afverkningen utbreddes jemnt öfver *det hela*, hvarförutan någon *ordnad* skogshushållning, synnerligast i Norrbotten, knappast är tänkbar, då de nedra skogsdelarne eller de vid de flottbara vattendragen varande skogarne äro så medtagna, att derå, med dess framtida bestånd, för närvarande föga kan afverkas; — men kan den öfra delen, genom flottleders öppnande, göras tillgänglig, så att den behöfliga afverkningen kunde under loppet af blott 15 å 20 år sträckas till dessa urskogar, och den nedra, redan mer än nog anlidade skogen, deremot besparas, hvarefter afverkningen, *i mån af återväxt*, öfver det hela utbreddes, — så vore sedermera i min tanke en mera ordnad skogshushållning möjlig. Dessutom, om kronan sjelf disponerar öfver flottlederna, så bör det ock blifva lättare att vidtaga lämpliga mått och steg för den olofliga skogsafverkningens hämmande. Jag tillåter mig här antyda en tanke, på hvilken väg sådant säkrast och med minsta kostnad möjligen skulle uppnås. Om vid de nu ifrågavarande öfra vattendra-

gen en flottreglering genom statens mellankomst komme till stånd, så skulle, enär der ingen flottning af skatte- eller enskilda skogsprodukter eger rum, inga hinder möta för inrättande af bommar öfver flottdragen å dertill tjeningliga ställen, för att vid samma bommar hålla tillsyn under flottningens fortgång hvarigenom hvarenda skogspinne, som ej vore med kronans märke försedd, vore möjligheten af beslag underkastad, och snart skulle den olofliga afverkningslusten försvinna, som i annat fall fortfarande förblifver svår, om ej omöjlig, att stäffa, om ock hundratals kronojägare försöka all sin förmåga genom att ideligen genomresa dessa vidsträckta skogsmarker, så länge man, såsom vanligen varit fallet, söker endast hindra lagbrytare vid sjelfva den olofliga afverkningen, utan att kunna göra någonting hämmande deråt vid framflottningen.

Ett af Löjtnanten vid Kongl. Väg- och Vattenbyggnads-korpsen J. F. Cornell uppgjort kostnadsförslag å en del af berörda vattendrag har kommit mig tillhanda, upptagande kostnaden för flottreglering i Pite elf från Storforssen till Ljuselforssen, en längd af 7 mil, till 88,605 riksdaler, Grundselselven eller Wistån, från dess utlopp i Pite elf till Lomträsket, äfven cirka 7 mils längd, 63,160 riksdaler, Abmo elfven från sjön Malumsjaur till Pite elf, en längd af $2\frac{1}{4}$ mil, 19,950 riksdaler, samt Lomträsk- och Ljusträsk-bäckarne, en längd af $2\frac{1}{2}$ mil, 4,715 riksdaler, eller tillhopa 176,430 riksdaler, för att sätta i flottbart skick $18\frac{3}{4}$ mil af nämnda vattendrag, å bilagda karta utmärkta med röd färg. Å öfriga delarne af å samma karta med blå färg utmärkta Pite och Abmo elfvarne äfvensom alla vattendragen på östra sidan af Pite elf, såsom Warjesån, Sikån, Juckeljock, Tilijock, Auratsjock med flera, finnes icke något kostnadsförslag uppgjort. För en flottreglering derstädes torde väl fordras en lika stor, om ej större summa, som för det undersökta, så att man ej gerna kan tänka sig, att denna flottreglering kommer till stånd genom enskildas företagsamhet. Kronans skogstillgångar äro dock så stora och betydande å ifrågavarande trakter, att statens uppoffringar på flottledernas iståndsättande böra kunna i rikt mått återgälda sig, och att derå befintlig mogen och öfvermogen skog ej bör vara för all framtid dömd till förruttnelse, hvadan jag, i följd häraf vågar hemställa,

att Riksdagen måtte anslå berörda af Löjtnant Cornell, efter undersökning, föreslagna 176,430 riksdaler, för att sätta de med röd färg å kartan utmärkta Pite-, Grundsels- och Abmo-elfvarne äfvensom Lomträsk- och Ljusträsk-bäckarne i flottbart skick, om ej på en gång, så under 3 å 4 år, eller ock att halfva stubböresafgiften, som utgår från Pite elfs flodområde, måtte för ändamålet anvisas, hvilka medel torde genom Kongl. Maj:ts öfverlemnas till dess

Befallningshafvande i Norrbottens län, för att medelst entreprenads föranstaltande eller på annat lämpligt sätt verkställa den å kostnadsförslaget upptagna flottregleringen så fort ske kan, samt att Riksdagen dessutom förslagsvis ville anslå 5,000 riksdaler till undersökning och upprättande af kostnadsförslag, för att sätta i flottbart skick öfriga delar af Pite- och Abmo-elfvarne, äfvensom de i Pite elf från Lappmarkerna i öfrigt utfallande vattendragen Warjesån, Sikån, Tilijock, Juckeljock och Auratsjock m. fl.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1872

A. Bäckström,
från Norrbottens län.

N:o 85.

Af Herr A. Bäckström: Angående ändring och tillägg uti Kongl. förordningen af den 6 Augusti 1864 om jordafsöndring.

Kongl. förordningen af den 6 Augusti 1864 om jordafsöndring bestämmer i 7 § 2 mom.: att »från jord af säteri-, rå- och rörs- samt insocknes frälse-natur må till en femtedel och från jord af annan natur till och med en tiondedel af egovidden upplåtas». Detta stadgande lägger således icke hinder i vägen för att denna en femtedel eller en tiondedel kan medtaga alla odalegor. Följden häraf kan blifva, och har icke alldeles uteblifvit, att afsöndringar från hemman medtagit, om icke hela, så större delen af odalegorerna. Skogen, som äfven räknats till egovidden, utgör dock i de norra orterna nio tiondedelar af densamma, till följd hvaraf intet kringgående af författningen i den vägen är begånget. Dock kan i sådana fall fråga uppstå, om den fastställda umgälden motsvarar de utskylder, som på den af-